

עין משפט
נר מצוה

לֶאָה א מ״י פ״ח מהל' עדות הלכה ג כנג עשין קט טושיע"מ סמן' כח ספק' די':
ב ב ג ד ה מ״י פ״ח מהלכות טומאת מת הלכה ג:
בא ו טושיע"מ מ״מ סמן' כח ספק' ג':
בב ז ח טושיע"מ סמן' מו ספק' י':

תוספות רי"ד

מעידים ולמה אומר הכרייתא שאין נאנסינ ורי"ג אמר תרי ותרי נינהו תשובה בודאי כי אמרי להו גולגים אתא או קרובים אתא נאמנים משום דמסלק להו מתורת עדות לגמרי אכל כשאומרים קטנים הייתי או קרובים הייתי כיון דמודו דהשתא בני עדות נינהו ומסדרי על דהיא זימנא בלחוד היו להו תרי ותרי דהא השתא הם כשרי לעדות ואמרי לה היינו קטנים שאין נאמנים ומגבין ביה לא היינו קרובים ומש"ה לא מהימנין לבתראי. ומקשינן אמאי קאמר ת"ק אכל כשאומרים קטנים תרי ותרי נינהו ועל כולן מקשינן בין על אנוסים היו קטני על קטנים היו בין על קרובים היו אלא אי' נחמן אוקי תרי לבהי תרי ואוקי ממונא בחזק מרה מדי דהוא אנטיא דבר שטיא דבר שטיא בזין נכסיה פירוש מכר קרקעותיו אתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבן פ' בריא ואתו בי תרי ואמרו כשהוא שוטה זבן ואמרי אוקי תרי לבהי תרי ואוקי נכסים בחזקת בר שטיא פ' ואגי' שפט המלוה מוציאם מידו דשלא כדון תפס דומיא דבר שטיא שהיה הנכסים ביד הלוקח וארי' דאוקי נכסים בחזקת בר שטיא ולא אמרן פי' אוקי נכסים בחזקת בר שטיא אלא דאית ליה חזקה דאבהתיה פירוש חזקה שנכסים הללו היו של אבותיו אבל לית ליה חזקה דאבהתיה אלא חזקה דנפשיה פירוש שקאנס הוא והוחזקו בידו אמרינן שוטה זבין פ' כקנייתו כן מכירתו ואין חזקתו לא להבטל מכירתו ע"י כפי'ג דיבמות: א"ר אבהו אין מדימין את העדים אלא בפניהם ומתקשינן את העדים שלא בפניהם והומה שלא בפניהם נהי דהומה לא היו הכתשה מיתה היו פירוש בהומה דמעש בכאמז ומם בעי' בפניהם אבל בהכתשה דלא מיענש אל בעי' בפניהם (פ' המורה נהי דהומה לא היו לעונשן לא נפשות ולא ממן הכתשה היו לבטל עדותן): אמר מר או שכת"י יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו ערעור והוחזק בב"ד אין נאמנים קרא עליו ערעור אין לא קרא עליו ערעור והוחזק בב"ד לא מטיע ליה לרבי אסי דאמר ר"א מקיימן את השטר

שטר וצ"ד ויש לומר דע"א בשטר לא חשיב שטר אלא אותו שיש בו שני עדים דומיא דספר מקנה והא דלומר כנגט פשוט (צ"צ דף קסה.) עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה אין מאטרפינ דמשמע הא שנים בשטר אפילו בשתי אגרות מאטרפינ התם מיירי כגון שהאחד בשטר והאחד בעל פה לא שאומר שראה הוא המלוה אלא שראה מסירת השטר מלוה למלוה דהוי כשנים החמומים בשטר לרי"א דלמר עדי מסירה כרתי ועוד דצירושלמי מפרש עד א' בשטר היינו שנים חמומים בשטר וקיימו כתב ידו של אחד ולא מצאו לקיים כתב ידו של שני ומ"מ נהי דעד אחד לא חשיב שטר לענין שאלם יבואו עדים ויאמרו כן ראינו בשטר דחשיבנן להו כעד מפי עד עדות מיהא הוי ויכול לשלוח כתב ידו לצ"ד ולא חשיב מפייהם ולא מפי כתנם כיון שהוא זכר העדות ורש"י פ"י בפירוט החומש^[א] מפייהם ולא מפי כתנם שלא ישלח בכתב עדותו לצ"ד א"נ אומר ר"י דע"א מועיל בשטר אם יש שני שטרות בכל אחד חמום עד א' חשבו כשטר שלם וכ"ת א"כ בשמעמין יציא כתבו לצ"ד אפילו אינו זכור כלל ויש לומר דלא חשיב שטר אלא כשעשוי מדעת שניהם מדעת הלוה שהוא חייב לזאת שטר אצל האל שכותב עדותו שלא מדעת הלוה לא חשיב שטרא והקשה ה"ר שמואל מוורדו"ן דלמר בחזקת הצמים (צ"צ דף מ. ושם) מחאה בפני שנים ואי' לומר כחזבו ומה מועיל כחזבו כיון דאין עשוי מדעת המחזיק ולפי מה שפירשנו דעדות מיהא הוי כל זמן שזכר אתי שפיר מיהו בלאו הכי מתוך ר"י דגבי מחאה הקילו שאינה אלא מדרבנן דהכי נמי הקילו לומר דמחאה שלא בפניו היא מחאה אע"פ שלפעמים לא ישמע וסמכו על זה דחנך חזרל אית ליה וכן במודעה בפני שנים הקילו לכתוב להגיל אנוס מאונסו ועוד אומר ר"י דלא צניין דעת שניהם והכל היה יכול להציל שטרו כפי היותו כחזקת שטרות אצל האל מיירי שאינו כתוב כסדר השטר אלא זכרון דברים בעלמא וממוח הירושלמי נראה לפ' צענין אחר סוגיא זו דקאמר התם רב הונא כרבי ור' יוחנן כרבנן פירוש כשהעדים באים לקיים חתימתן אם זוכרין המלוה בלא שטר אפי' לרבי א"ל לרף עמיהן אחר מן השוק דעל מנה שצטטר הן מעדיין וכשאין זוכרים המלוה אפילו ע"י השטר אפי' רבנן מודו דלריבין לרף עמיהן

דעל כרחין אין מעדיין אלא על כתב ידן וכי פליגי היינו כשזוכרין המלוה ע"י השטר דלריבנן חשיב זכירה ועל מנה הן מעדיין ולרבי לא חשיב זכירה ולשון כותב אדם לא משמע הכי: **אחד** חדשות ואחד ישנות. תימה דהכל מוכיר שאינו פשוט קודם וכן צהחולץ (יבמות דף מה.) לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהי להן ג' חדשים אחד צמולות ואחד צעולות מוכיר אירוסין קודם ינשואין וצמולות קודם צעולות דהיינו שאינו פשוט קודם וצ"ה (דף טז:) מן אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו צ"ד התם נקט דבר פשוט כרישא וכן צצ"ק (דף יז:) אחד החופר בור שית וימנעה ובזמנ' סוטה (דף מג.) אחד הצונה ואחד הלוקח כו' גבי מערכי מלחמה ורש"י נמי גריס צצ"ק דסוכה (דף כ. ושם) גבי מחללת גדולה שעשאה לשכיבה טמאה ואין מסככין בה רבי אליעזר אומר אחת קטנה ואחת גדולה ופריך א' גדולה וא' קטנה מצעי ליה והיה כתוב צספרים להפך ורש"י מהפך הגירסא משום סדרך התנאים להזכיר הפשוט קודם ואומר ר"י(י) דהיכא דקאי אפלוגמא או אקרא מוכיר שפשוט קודם כי ההיא דפליג ר' אליעזר א"ר בסוכה והוא ליה למימר אחת גדולה שאחת מודה וכן קחד יבנה פליג אדרי' אליעזר דלמר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו מוקעין אלא ביבנה בלבד וצב"ד (דף יז:) ובסוטה (דף מג.) קאי אקרא אכל הכא וצהחולץ לא קאי אמדיין אין להקפיד איזה נשנה תחלה: ינוע' מוס' שנת כ. ד"ה אחד שנת ועי' מוס' קדושין יג. ד"ה כססן: **במאורת**. פירש כגונטרס דצקרוצות אפילו חדשות טמאות משום דלואל איחי לחודה ואין ידוע אם קברה שם אצל רחוקה דדצרא איניש צהדה ואלמלי קברה איניש דלואל צהדה היה מגלה ולפיכך ישנות טמאות דלע"פ דדצרא איניש צהדה נשמחם הדבר וקשה לנר"ן דאם כן אמאי' צ"ל בצמווך דדצרא איניש צהדה ולבית הקברות אולא לא הוה ליה למימר אלא דצרא איניש צהדה ותו לא ולכן טפי חדשות טהורות דאם איתא דקברה שם היה הדבר ידוע ועוד אי לבית הקברות אולא ישנות אמאי' טמאות ונראה לר"י כר"ח דפירש דישנות טמאות אפילו רחוקות דחיישינן שמא קרוצות היו שהיה העיר אכלה ומרז ולפי זה לא נאמר משום דדצרא איניש צהדה היה ידוע יותר ולהכי איזטרין לומר ולבית הקברות אולא: **עיריף** מציאו. פירש דבינו מנחל כלע ותלו הטומאה בצומה כלע והשאר טהורי: על

האשה שנתארמלה ב: פרק שני כתובות

ואי לורבא מרבנן הוא. העד: אפי' לעצמו. של בעל דין. דלורבא דרבנן אי לאו דכי רמי אנפשיה מדבר שפיר לא הוה סמין אספיקא למיקס ואסהודי: מחסם. מגמגם. תמה על רב אשי שהעיד בדבר: הפולגוים. מילי קרקע. ודך בני אדם לקצור בתל משום דאין בני אדם מטין מן

הדרך לעצור עליו. ועיר ודרך לקמן מפרש להו: אחד חדשות. שאין זמן רחוק שלא היה כאן תל דאיכא למימר כיון דחדשה היא אם איתא שנקצר שם מת מדבר דכיר ליה אפ"ה טמאות מספק דכיון דסמוכה לעיר איכא למימר אשה יחידה הלכה וקברה שם נפל שלה: רחוקות. דאין אשה יחידה הולכת שם: חדשות טהורות. דאם איתא דנקצר ביה הוו ידעי ליה: ישנות טמאות. שכבר נשמחם הדבר מן היודעים: ואיזו היא קרוצה. לעיר שאנו אומרים עליה שאף חדשה טמאה חמשים אמה: ואיזו היא שנה. שאנו אומרים עליה שאפי' היא רחוקה טמאה ששים שנה: שאין קרוצה הימנה. אצל אם יש קרוצה הימנה אפי' היא צמוך חמשים אמה הויא כרחוקה וחדשה טהורה דאם איתא דהלכה אשה יחידה לקצור לא שצקה קרוצה הימנה ואולא לגבי דהן: שאין אדם וזכר. שאין אדם אומר זכור אני שלא היה כאן תל וצימני נעשה תל זה כאן: עינה מצאו. עליה בעלמא מצאו חכמים והחזיקו בה לתלות עליה ולטער את ארץ ישראל במסכתא נזיר צפרק צתרא. אלמא מספיקא לא מחזקינן טומאה צקרקעה של ארץ ישראל: וטיערו אם אי' גרסי' ולא גרסינן כל: דמסרמי צין השמשום. של ערצ השבת ואין שהות לילך עד בית הקצרות: ומוזי שחין. שאצבריהן גופלין או שחותכין אותן. ואכר מן החי מטמא כאכר מן המת כדאמרין בזהעור והרועז (חולין כטז:): ש"מ. מדקתני לעיל איזו היא ישנה ששים שנה וטעמא משום דלא דכירי לה הוא האי סהדות' כו': אצל הכל. שעשאוהו עד צדצר אפילו טועא נמי סמכין אסדהותיה: אי מסהדי: בתני' הוי אלו נאמנין. דאיכא תרי סהדי דמסהדי אכל כתב וכתב: זריבים לרף עמהן אחר. שיכיר כתב ידי שניהם דתרי סהדי צענין אכל כתב וכתב וטעמא מפרש בגמרא: על

לרב כהנא א"ל מדכיר מה הווא סהדותא א"ל לא א"ל ולאו הכי והכי א"ל לא ידענא לסוף אדכיר ר"א ואזיל אסהדי ליה תזי' לרב כהנא דהוא קא מחסם פי' מגמגם פי' לתמוה על ר"א שהעיד בדבר א"ל מי סברת דאן נסכתנא אנא אמאי אנפשאי ואדיכר עיין בפסקי בפרק ד' אחין: בתני' זה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חברי וזה אומר זה כת"י של חברי הרי אלו נאמנים זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כת"י צריכים שצטרף אחר עמון דברי רבי וחכ"א אין צריכין לצרף עמון אחר אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי. רבי סבר תרי סהדי בעי' אכל חתימה וחתימה הלכך אם כל אחד העיד על שלו ועל של חברי יש שני עדים אכל חתימה וחתימה ואם כל אחד ואחד מעיד על שלו ולא על של חבריו צריכים לצרף עמון אחר שיכיר שתי החתימות שיבואו על כל חתימה שני עדים. וחכמים סברי כל אחד נאמן על חתימתו שבודאי כשבאו העדים לקיים חתימת עדים אחרים צריכים להיות שנים על כל חתימה וחתימה אבל כשעדי השטר הן בעצמן מקיימן חתימתן אין צריכין צירוף אלא כל אחד נאמן לומר זה כתב ידי ופריש תלמודא טעמיהו

מסורת הש"ס

א) אהלת פטיו"מ מ"ה, ב) מיר סה: ג) ודברים יט פטיו"ן, ד) ויו"מ הכא דנקט אחד חדשות לפי שכל דבר חדש הוא תחלה ואח"כ ימן וכמו ק' בלירוסין קודם ינשואין וצמולות שם קודם צעולות. ומ"מ קשה דצפרק כיצד עולין (דף פה.) קאלמר אחד עלם שיש בו מוח ואחד עלם שאין בו מוח אע"פ שאין בו מוח פשוט יותר שיש בו מוח ועלם ולא צנברו בו והסם לא שייך האל טעמא ולרף דפרש כדפרי"י. ת"י עה"ג, ה) ומלי למימר דתרי טעמי לנביאותא נקט. [מ"י],

גליון הש"ס

גב' שאין זוכרה. עיין מוס' יו"ט פ"ב מ"ג דצ"ב ד"ה לא ימורן:

תוספות רי"ד (המשך)

אם עשהו עד בדבר וירא לטכחו דחובו על חתימת קלף ומצניעה ומעיד ע"פ אותו כתב אפילו לאחר כמה שנים אי"ר הונא והוא שזוכרה מעצמו פי' בלא ראיית השטר זוכר קצת מעדותו מצאלי ואין זה מדבר משטר שיצא מת"י ומסרו למלוה או ללוקח דהתם אע"ג דלא דכירי לטהרותיהו כלל כיון שמעיד שזה כת"י ומקיים חתימתו או אחרים מעדיין על חתימתו השטר ואף על פי שאינו זוכר עדותו ואע"פ שמת חתימתו קיימת שעדים המעידים על השטר נעשה כמי שחוקרה עדותן בב"ד ולא מיירי הכא אלא בעדורו תחת ידו כגון ספר דברותו שאדם כותב בו עסקיו שלא ישכתב גם העדות זו שמוארה לו בפח כתבה כמי שלא ישכתבה ומ"ה אי"ר הונא והוא שזוכרה מעצמו אבל אם שכתה בטל ככתבו ואל יראה ויעיד מתוך כתבו ואהני ליה כתבא שעיין שם לפריקם ולא (שטרותא) [שכתבתן] ור"י אמר אף על פי שאינו זוכרה מעצמו פי' אלא לאחר שראה השטר גותן בלבו ויזכירי שלא נכתבהה כחננו כל כך רק כשמוכרים אותו נזכר אבל אם אינו נזכר כלל לא דהכי מחזקינן בפרק ד' אחין לינתוהו גבי עדים אם מדכירי ליתוי ולסהדי ואי לא זמנין דהוי כמכתב ומסהדי ורחמנא אמר מפייהם ולא מפי כתבם: (אורב"א) [נאמן רבא] שמע מניה מר' יוחנן הני תרי ידיעי בטהרותא ומינשי חד בניהוין מדכירי ליה חברי' ומדכר איבעיהו להו מלוה בעצמו מאי פי' אם בעל דין מוכירו עד שנוכר מאי ר"ח אמר אפילו מלוה בעצמו מר בר אשי אמר (אפי' מלוה בעצמו לא והלכתא מלוה בעצמו לא ואי צורבא מרבנן אפילו מלוה בעצמו פי' דאי לא רמי אנפש' ומדכירי שפיר לא הוי סמין אספיקא למיקס לאסהדי כי הא דרב אשי רה"ל סהדותא

^[1] צ"ל והומה שלא בפניהם הכתשה מיתה היו פי' המורה נהי

^[2] א"ל מדיכר מה הווא סהדותא א"ל לא א"ל ולאו הכי והכי א"ל לא ידענא לסוף אדכיר ר"א ואזיל אסהדי